

ЗНО-2017

**Підготовка учнів до написання
власного висловлення**

1. Структура власного висловлення.

Формулювання **тези** за
поданим мікротекстом.

Добір **аргументів**.

Що таке власне висловлення?

- Текст публіцистичного стилю з елементами художнього, інколи наукового. Відповідно до цього мають добиратися мовні засоби й стилістичні прийоми.
- До стилетворчих засобів публіцистичного стилю належать: яскраво виражена інформативність; прагнення переконати читача; «усеосязність» мовних засобів унаслідок широкого діапазону жанрів і підстилів.
- Мовні особливості:
 - лексичні: використання синонімів, емоційно-оцінної лексики;
 - синтаксичні: використання риторичних питань, заперечних конструкцій у функції ствердження, закликів-звертань.
 - морфологічні: варіювання часовими формами дієслова для підкреслення образності розповіді.

Необхідно виконати всі умови завдання

Сформулюйте тезу, наведіть два-три переконливі аргументи, які найкраще підтвердять Ваші міркування.

Проілюструйте Ваші думки посиланнями на **приклади** з художньої літератури (зазначте автора й назву твору, укажіть проблему, порушену письменником, художній образ, через який проблему розкрито, наведіть цитату з твору тощо), історичними фактами або випадками з життя. Не переказуйте змісту художнього твору, не давайте повної характеристики образів. Сформулюйте **ВИСНОВКИ**.

Користуватися слід лише такою структурою:

- **ТЕЗА**
- **АРГУМЕНТ 1**
- **АРГУМЕНТ 2**
- **ПРИКЛАД 1 (з літератури або інших видів мистецтва)**
- **ПРИКЛАД 2 (з історії, суспільно-політичного або власного життя)**
- **ВИСНОВОК**
- **Можливою є й структура власного висловлення, коли приклади розташовані безпосередньо за «своїми» аргументами.**

Що називаємо тезою?

- **Теза** - це коротко сформульована провідна думка твору, правильність якої треба довести або спростувати. У тезі ми презентуємо гіпотезу висловлення проблеми чи проблем.
- **УВАГА!** Якщо мікротекст закінчується запитанням, то в тезі обов'язково слід дати відповідь на нього.

Завдання учням

1. Прочитайте мікротекст, за яким треба створити власне висловлення на ЗНО:

Люди по-різному досягають життєвого успіху. Хтось готовий пожертвувати всім для того, щоб досягти мети свого життя, а для когось існує певна межа цих жертв. Комусь допомагають друзі, рідні та близькі люди, а комусь не потрібна ця допомога. Вона може лише завадити. Дехто вважає, що життєвий успіх – це випадкове явище, яке залежить від звичайного везіння.

Як Ви вважаєте: чи є життєвий успіх роботою рук самої людини?

Завдання учням

2. Прослухайте уривок тексту й скажіть, якою структурною частиною власного висловлення він є:

«Я переконана, що життєвий успіх людини цілком залежить від неї самої. Саме поняття «успіх» для кожного різне: для одного – це кар'єра, для другого – сім'я, а для третього – творчість. У будь-якому разі, успіх – це позитивний наслідок продуктивної роботи».

• (Це теза. На неї вказує головна частина складного речення «Я переконана...» і те, що тут представлена гіпотеза й дана відповідь на запитання яким закінчується

Завдання учням

3. Прочитайте все власне висловлення й скажіть, чи наявні в ньому всі необхідні структурні частини. Доведіть.

Я переконана, що життєвий успіх людини цілком залежить від неї самої. Саме поняття «успіх» для кожного різне: для одного – це кар'єра, для другого – сім'я, а для третього – творчість. У будь-якому разі, успіх – це позитивний наслідок продуктивної роботи.

Кожного дня ми чогось навчаємося, наполегливо працюємо, долаємо різні перешкоди. Отриманий досвід допомагає нам удосконалитись, рішучіше й упевненіше йти до здійснення мети. І при цьому не слід чекати манни небесної, а крупинка за крупинкою збирати цю «манну» щоденною працею.

Зразки народної творчості підтверджують, що законом життя є пряма залежність між працьовитістю людини та її успішністю. Такі приклади є в прислів'ях і приказках: «Терпіння і труд усе перетруть», «Під лежачий камінь вода не тече» та багато інших. Доводять це й проблеми, порушені в літературних творах, учинки й поведінка персонажів. Наприклад, пригадаймо Грицька з роману Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?». Усе, що цей бідний сирота мав, він заробив тяжкою працею своїх рук. Яскравим життєвим прикладом є успіх відомого бізнесмена й винахідника Стіва Джобса. Покинутий після народження рідними батьками, усиновлений звичайною сім'єю робітників, він своєю наполегливістю й працею створив одну з найбільших і найвагоміших корпорацій у світі.

Отже, наведені мною аргументи та приклади лише частка доказів того, що успіх людини залежить від її працьовитості. Утім, і цього досить, щоб у цьому переконатися. Успіх не прийде до нас сам, – ми повинні йти до нього, долаючи перешкоди.

Завдання учням

4. Прочитайте наведений текст.

Людина щосекунди змінює свою планету, утверджується на ній. Прагнучи підкорити природу, ми не маємо часу замислитися про доцільність володарювання над нею.

Чи потрібно людині шукати відповідь на питання про доцільність підкорення природи й володарювання над нею?

Викладіть Ваш погляд на цю проблему.

Завдання учням

5. Розгляньте критерії оцінювання власного висловлення й напишіть тезу та аргументи за пропонованим мікротекстом.

Зміст власного висловлення оцінюють за шістьма критеріями (1, 2, 3а, 3б, 4 та 5)

Критерій Змістовий вияв і композиційне оформлення
Бали

1.Теза **Учасник вправно формулює тезу** **2**

Учасник не формулює тезу вправно **1**

Учасник не формулює тези або формулює тезу, яка не відповідає запропонованій темі **0**

Критерій Змістовий вияв і композиційне оформлення **Бали**

2. Аргументи **Учасник наводить принаймні два доречні й переконливі аргументи** **2**

Учасник наводить принаймні один доречний аргумент. Аргументи дублюють один одного, тобто другий аргумент перефразовує зміст першого. Один з аргументів не є доречним стосовно сформульованої тези **1**

Учасник не наводить жодного аргументу або наведені аргументи не є доречними **0**

3а. Приклад із літератури чи інших видів мистецтва

Один з аргументів підкріплено принаймні одним розгорнутим, добре поясненим прикладом з художньої літератури чи інших видів мистецтва **2**

Немає мотивації наведення прикладу. Приклад не конкретизований через художній образ. У прикладі є фактичні помилки **1**

Прикладу з літератури чи інших видів мистецтва немає або він не є доречним **0**

3б. Приклад, що є історичним фактом або випадком із життя
Учасник наводить принаймні один доречний приклад з історії чи зі суспільно-політичного життя, чи з власного життя **2**

Немає мотивації наведення прикладу; приклад не конкретизований; у прикладі є фактичні помилки **1**

Прикладу з історії, суспільно-політичного чи власного життя немає або він не є доречним **0**

Критерій Змістовий вияв і композиційне оформлення **Бали**

4. Логічність, Висловлення демонструє зосередженість

Послідовність на обговорюваній проблемі, цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу) **2**

У роботі є порушення логічності, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки **1**

Логіки викладу, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки немає **0**

5. Висновок

Висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів **2**

Висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами **1**

Висновку немає; висновок не відповідає сформульованій у власному висловленні тезі; висновок не пов'язаний з аргументами та прикладами **0**

Мовне оформлення власного висловлення оцінюють за двома критеріями (ба та бб)

Критерій Кількість помилок Бали

**ба. Орфографія
та пунктуація**

0–1	4
2–6	3
7–11	2
12–16	1
17 і більше	0

Критерій	Кількість помилок	Бали
-----------------	--------------------------	-------------

**6б. Лексика,
граматика та
стилістика**

0–1	4	
2–4	3	
5–7	2	
8–10	1	
11 і більше		0

Увага!

- Під час оцінювання орфографічної й пунктуаційної нормативності роботи **дві негрубі** помилки рахують **як одну грубу**. До негрубих зараховують такі помилки:
 - у написанні великої літери в складних власних назвах;
 - у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників із прийменниками;
 - у випадках нерозрізнення не/ні (не хто інший / ніхто інший...);
 - у випадках, коли замість одного розділового знака поставлений інший;
 - у пропуску одного зі сполучуваних розділових знаків або в порушенні їхньої послідовності.

Негрубу орфографічну й негрубу пунктуаційну помилки **не сумують і не зараховують як одну грубу**.

Систематичне порушення норм милозвучності (**три й більше** випадків порушення на одне з правил: **у–в, і–й–та**) рахують як одну стилістичну помилку.

Завдання учням

5.2. Перед тим, як формулювати тезу й аргументувати її, розгляньте Поради 1 і 2. Скористайтеся ними.

Порада 1

Дотримуйтеся такого алгоритму формулювання тези:

1. Уважно прочитайте й осмисліть мікротекст.
2. Дайте відповідь на запитання, у якій стисло й лаконічно окресліть проблему (основну думку вашого висловлення). Це і буде тезою, яку далі аргументуватимете вдало дібраним доказовим матеріалом.

Порада 2

Уважно перечитайте тезу, виділіть ключові моменти, щоб дібрати 2 доречні аргументи. Аргументація має бути переконливою та спиратися на такі рівні: логічність доказів і послідовність їх мовної презентації, доречність аргументів, їх конкретність, а не абстрактність, різноманітність.

Аргумент 2 не повинен повторювати аргумент 1.

Алгоритм формулювання аргументів:

1. Уважно перечитайте сформульовану тезу.
2. Вирішіть, які думки (мінімум дві) можуть довести істинність тези.
3. Сформулюйте їх, чітко виокремивши.
4. Перевірте, чи вони справді аргументують тезу.
5. Не забувайте про вирази, потрібні для аргументації думки.

Наприклад,

аргументи до тези «На мою думку, ніхто не знає сили своїх здібностей, поки їх не випробує...»:

«Свою думку я можу аргументувати так. По-перше, здібність – це здатність робити щось найкраще. По-друге, людина, яка не знає сили своїх здібностей, може багато працювати над собою й досягти визнання».

Теза «Я вважаю, що нічим учителем людини є книжка». Аргументи: «Які ж аргументи можуть бути запропоновані на користь моєї думки стосовно ролі книжки в житті людини?! Наведу декілька, як на мій погляд, найпереконливіших. По-перше, книгу цінували здавна. До нас дійшло досить багато цінних книг, які переписували в монастирях ченці. Ці творіння несуть до нас подих віків. По-друге, книга мовчить, але її безмовність може дати надзвичайно

Завдання учням

5.3. Накресліть таблицю та впишіть до неї тезу й аргументи свого власного висловлення.

Теза	Аргументи	Приклад з літератури чи інших видів мистецтва	Приклад з історії чи власного життя	Висновок

Завдання учням

3. Скориставшись критеріями, оцініть зміст наведеного нижче власного висловлення. Свої думки обґрунтуйте. *Природа – це невід’ємна частина нашого життя. Завдяки їй людство може існувати. Але зараз ми перестали цінувати навколишній світ і сприймаємо його як річ, що належить саме нам. Я підтримую думку, що люди повинні замислюватися над тим, чи є необхідністю підкорення природи і володарювання над нею.*

По-перше, із розвитком технологій та різних галузей науки для нас відкривається все більше нових можливостей, які роблять життя зручним та простішим. Але ціна, яку ми за це сплачуємо, надзвичайно велика: майже вичерпалися ресурси для існування, із кожним роком усе більше катастроф та аварій, через які страждає все живе, а наслідки всього

Яскравим прикладом є аварія на Чорнобильській АЕС, що сталася у 1986 році. Вибухнув четвертий реактор, що спричинило забруднення радіоактивними речовинами не тільки України, а й усієї Європи. Надзвичайно багато людей загинуло від опромінення, територія біля ЧАЕС вважається мертвою зоною. Це змушує нас замислитися, наскільки страшними можуть бути наслідки, здавалося б, однієї аварії.

По-друге, природа – це гармонійне ідеальне поєднання всього живого. Це окреме царство, яке спокійно може існувати і без нас. Втручаючись у цей світ і використовуючи все на свою користь, ми поступово руйнуємо його. Люди розуміють, що таке природа, але не всі мають з нею духовну єдність, не всі розуміють, що потрібно бережливо ставитися до кожного деревця, адже ми не маємо права знищувати або псувати те, чого не створювали.

Гармонія природи відкривається для нас у драмі-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня».

Образ Мавки є прекрасним прикладом того, наскільки тонко можна розуміти кожну рослинку, тваринку і все, що нас оточує. Вона доводить нам, що заволодіти природою не зможе ніхто, треба лише ставитися до неї з повагою адже ми завдячуємо їй власним життям.

Отже, усе живе, що нас оточує – це окремий світ, втручання в який призводить до серйозних наслідків. Підкорити природу неможливо, тому треба приймати те, що дає нам життя, і навіть якщо ми використовуємо все у власних цілях, завжди потрібно пам'ятати, що немає нічого кращого, ніж гармонійне співіснування людини і природи.

Домашнє завдання

Прочитайте подані теми (мікротексти) і розпочніть написання власних висловлень. Сформулюйте тези та аргументи.

Тема 1.

У наш час багато українців намагаються знайти роботу за кордоном або вступити до іноземного вищого навчального закладу. Водночас не всі мають намір повернутися на Батьківщину. Висловіть своє ставлення до цієї проблеми.

Тема 2.

Існує думка, що з двох друзів один часто використовує іншого, «дозволяючи» із собою дружити. Яке місце, на Вашу думку, дружба посідає в нашому житті, і як мають будуватися дружні стосунки?

Домашнє завдання

Тема 3.

Із розвитком техніки зростає рівень комфорту, забезпеченості нашого життя, людина звільняється від численних видів нудної, але необхідної побутової роботи. Однак разом із цим зростає небезпека техногенних катастроф, які можуть призвести до численних людських жертв. У якому напрямку, на Вашу думку, розвиватиметься людство?

2. Добір **прикладів** із
літератури (інших видів
мистецтва) і власного
життя чи історії.

Досвід перевірки власних висловлень

показав:

найбільші проблеми для учасників тестування становлять підбір прикладів (як Прикладу 1, так і Прикладу 2) та формулювання висновку.

УВАГА! Часто один і той же твір може бути джерелом переконливих прикладів до дуже різних тем. Подібна ж ситуація й з прикладами з історії, суспільно-політичного та власного життя. Головне – це тренування навичок інтерпретувати знані історичні або життєві події та ситуації як потенційне джерело прикладів.

Завдання учням

1. Продовжте заповнення таблиці за мікротекстом, запропонованим на попередньому уроці, - підтвердіть свої тези й аргументи прикладами з літератури чи інших видів мистецтва, а потім – історії чи власного життя.

Прочитайте вголос. Обговоріть та поцінують приклади своїх товаришів.

Людина щосекунди змінює свою планету, утверджується на ній. Прагнучи підкорити природу, ми не маємо часу замислитися про доцільність володарювання над нею.

Чи потрібно людині шукати відповідь на питання про доцільність підкорення природи й володарювання над нею?

Викпаліть Ваш погляд на цю проблему

Завдання учням

2. Під час виконання цього завдання скористайтеся порадами 1 і 2.

Порада 1

У прикладі з літератури укажіть проблему, порушену у творі, художній образ, через який проблему розкрито, назву й автора твору, може бути наведено цитату. Якщо не знаєте жанру твору, то не наводьте його. Неправильне визначення жанру – це фактична помилка.

План дій для наведення прикладів:

- 1. Уважно перечитайте сформульовану тезу й аргументи.**
- 2. Виберіть приклади з літератури чи інших видів мистецтва (кіно, мультиплікація, живопис, скульптура тощо) та з історії чи власного життя.**
- 3. Приклади подавайте стисло, не переказуйте змісту твору, не аналізуйте докладно образи.**
- 4. Перевірте, чи приклади справді стосуються тези й аргументів.**
- 5. Не забувайте про обов'язкові вирази, потрібні для наведення прикладів.**

Порада 2

Щоб не сплутати аргументи з прикладами, пам'ятайте, що аргументи – це міркування, а приклади – це реальна дійсність чи факти.

Зразок використання прикладів

Теза: *«Я вважаю, що життя – це гра, з якої людина ніколи не виходить переможцем...»*

Приклад 1: *«Скарбниця нашої літератури дає багато прикладів щодо порушеної проблеми. У зв'язку з цим мені хочеться згадати твір Павла Загребельного «Я – Богдан». У ньому гетьман Війська Запорозького сповідується перед читачем. Звичайно, для нього життя було величезною грою та боротьбою, але й переможцем він не став, бо було Берестечко.*

Приклад 2: *«Факти з історії, що в більшості визначних діячів України життя було таким, із якого вони не виходили переможцями. Наприклад, для Роксолани життя було грою й боротьбою за виживання, та вона була переможеною, коли бачила, як її діти боролися за право керувати Османською імперією».*

Завдання учням

3. Прочитайте текст В.Шевчука. Структуруйте його, виділіть межі абзаців, виявіть мовні компоненти, що сприяють реалізації логічно-сміслових рівнів будови висловлення при поділі на абзаци.

Відсутність гармонії в душі – ознака недосконалості людини, неідеальності, навіть порочності. Людина порочна, невміла, невлаштована, роздратована, рознервована, лиха – це людина дисгармонійна; людина ж гармонійна – спокійна, мирна, працьовита, розумна, розважлива, вміла, задоволена, добра. Вона приносить у світ мир, а не заколот, вона гармонізує своє оточення. Але така людина не з`являється з нічого і не народжується, нею можна стати через довголітню і плідну працю – самовдосконалення. Недаремно в усі часи вважали, що людину бунтівну, невдоволену, лиху, сварливу, люту біси посіли, а спокійна й задоволена

людина часто живе в дисгармонійному світі, який постійно руйнує її духовні здобутки – ось чому вона приречена на дисгармонію та душевні муки. Складність також у тому, що вічні моральні приписи втратили силу, через що людині часто лишається одне: ізолюваність від світу, втеча у мікросвіт, де вона так-сяк ще здолає втримати ті вічні моральні цінності. Ідеальний шлях, який указав Сковорода: знайди своє місце в житті, до якого маєш природженість, пильно стеж і керуй своїми вчинками, віддавайся любій праці, пізнавай своє добро і зло, задовольняйся тим, що маєш, відповідно до здібностей своїх та праці, вчи дітей своїх добру, шукай щастя своє не поза собою, а в собі – і ти будеш людиною гармонійною, тобто щасливою (В. Шевчук).

Орієнтовний коментар учителя

Цей текст можна поділити на три абзаци, а саме:

)Відсутність гармонії в душі...

)Недаремно в усі часи...

)Ідеальний шлях...

Кожен із абзаців містить відносно закінчену на смислового рівні частину тексту.

Перше речення запропонованого тексту можемо вважати тезою, (Відсутність гармонії в душі – ознака недосконалості людини, неідеальності, навіть порочності...), тому що в ньому міститься припущення гармонійності чи дисгармонійності в душі людини. Ця думка також указує на наслідки дисгармонійності, які автор доводить аргументами.

Орієнтовний коментар учителя

Уважаємо, що речення з другого абзацу «Складність завжди була в тому, що людина часто живе в дисгармонійному світі, який постійно руйнує її духовні здобутки – ось чому вона приречена на дисгармонію та душевні муки» теж можна віднести до тези, бо його зміст указує на причини дисгармонійності людини, які пов'язані, наприклад, із недосконалістю світу.

Аргументами виступають інші речення першого та другого абзаців. У них автор доводить думку, що фактори гармонійності чи дисгармонійності в душі людини залежать від внутрішнього світу й зовнішніх факторів.

Висновком запропонованого тексту слід уважати слова Г.Сковороди про пошук людиною свого місця в житті і щастя. Цей висновок є логічним, виходячи із гіпотези автора про причини гармонії й дисгармонії в душі людини.

Завдання до тексту В.Шевчука

- 1. Якщо брати текст В.Шевчука як зразок власного висловлення на ЗНО, то чи всі складові такого твору наявні в ньому?*
 - Ні, за вимогами до написання власного висловлення в аналізованому тексті відсутні приклади з мистецтва, власного досвіду чи історії, життя.*
- 2. Які ж твори ви запропонували б, щоб довести думку автора про гармонію чи дисгармонію в душі людини?*
 - Напевно, найбільш яскравим прикладом може бути герой роману «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Панаса Мирного Чіпка. Вариниченко з дитинства був обділений увагою, турботою, любов'ю, спілкуванням із дітьми. Тому в дорослому житті не зміг чи не захотів стати кращим, відповідати добром на зло, урешті й сам став злочинцем. Тобто дисгармонія і в його душі призвела до аморального способу життя.*
 - Інші варіанти школярів.*

Завдання до тексту В.Шевчука

3. Цей приклад ілюструє дисгармонію в душі, а можете навести приклад про прагнення до гармонії чи власне гармонію в душі людини?

•Звичайно. Це митець із новели М.Коцюбинського «Intermezzo». Він, утомлений, щоб віднайти сили, а відповідно поновити гармонію в душі, їде з міста на лоно природи. Митцеві це вдається зробити, і він, повний сил, знову повертається до роботи.

•Інші варіанти школярів.

Завдання до тексту В.Шевчука

4. А які приклади ви навели б з історії, суспільного життя, із власного життя до тези В.Шевчука?

•Їх дуже багато. Це може бути життєвий шлях багатьох як українських, так і зарубіжних письменників, музикантів, художників. Наприклад, того ж Г.Сковороди, Т.Шевченка, Л. Бетховена ...

•Щодо історичних осіб, то це життєвий шлях Ярослава Мудрого, Богдана Хмельницького, Симона Петлюри та інших.

•Інші варіанти школярів.

5. Поширте запропонований текст прикладами з літератури чи інших видів мистецтва, історії чи власного життя.

Домашнє завдання

Минулого разу ви розпочали створення власних висловлень за трьома темами. *Продовжте свої тези та аргументи прикладами з літератури чи інших видів мистецтва, історії чи власного життя.*

3. Формулювання
висновків, які б
відповідали тезі. Логічність
і послідовність викладу
думок.

Запитання за домашнім завданням

- 1. Чи закінчені ваші власні висловлення?***
- 2. Чого не вистачає?***
- 3. Яким має бути висновок (висновки) із написаного?***
- 4. Як правильно сформулювати висновок, щоб він відповідав, а не суперечив тезі, аргументам і прикладам?***

Висновок – обов'язкова остання частина власного висловлення

- 1. Після висновку твір уже не може продовжуватися, навіть якщо пригадали ще якісь переконливі аргументи чи приклади. Це буде порушенням логіки й призведе до зниження оцінки за зміст.**
- 2. Висновок – це логічний підсумок, який повинен органічно випливати з аргументів і прикладів, тому він у деякій мірі може дублювати тезу. У цій частині твору треба звернути увагу на найголовніше, про що писали.**

Завдання учням

1. Закінчіть власне висловлення за мікротекстом:

Людина щосекунди змінює свою планету, утверджується на ній. Прагнучи підкорити природу, ми не маємо часу замислитися про доцільність володарювання над нею.

Чи потрібно людині шукати відповідь на питання про доцільність підкорення природи й володарювання над нею?

- Подумайте, підсумуйте все викладене вами й сформулюйте висновки до вашого твору так, щоб вони не суперечили тезі й аргументам, щоб дійсно підсумовували все написане.*

Під час написання висновків скористайтеся порадами 1 і 2.

Порада 1

- Заключна частина (**ВИСНОВОК**) повинна:
 - бути короткою, але насиченою;
 - органічно поєднуватися з попередніми частинами висловленого.
- У висновку має бути викладене особисте ставлення автора до твору, до проблеми, про яку він писав. Закінчення має бути викладене конкретно, без надмірного захоплення, мати чітко виражений підсумок усього написаного, відповідати, а не суперечити тезі, аргументам і прикладам.

Порада 2

- Висновок може складатися з **одного чи двох – трьох речень.**
- Перед тим, як написати його, ще раз уважно прочитайте **тезу, аргументи й приклади.**
- Скористайтеся також зразками висновків.

Зразки висновків

1. Я переконана, що життя – це дорога до неба, нашої справжньої Вітчизни... – теза.

•Висновок: Можна навести чимало аргументів і прикладів на користь моєї позиції, але й запропоновані вище доводять, що на цій землі ми просто гості, а справжньою Вітчизною для наших душ стане небо, і яке місце в ньому буде нам відведено, залежить тільки від нас.

2. Я вважаю, що німим учителем людини є книжка... – теза.

•Висновок: Логіка моїх міркувань мене підводить до висновку, що книга – незамінна річ у нашому житті. Треба пам'ятати, що вона нам порадить і навчить нас. Читайте книги – вам відкриється світ.

Зразки висновків

3. На мою думку, будь-яке добро сховане у вдячності, як вогонь і світло в каміниці... – теза.

•Висновок: Звичайно, багато можна наводити прикладів, але всі вони підводять нас до висновку, що добро треба творити, не сподіваючись на вдячність, бо нам заповідав Бог. Не варто про це забувати, тоді кожен прожитий день буде немарним.

Завдання учням

Прочитайте мікротекст, за яким слід створити власне висловлення.

За всіх часів і в усіх народів найбільшим добром вважалася книга. Вона була і є другом і порадником, джерелом знань, хранителькою духовних надбань багатьох поколінь. А чи зараз, у сучасному світі, книга впливає на життя людей?

Виконайте завдання:

1. Прочитайте твір за цим мікротекстом. Пригадайте структуру власного висловлення й визначте всі його структурні елементи в запропонованому тексті. Запишіть

їх у таблицю.

Теза	Аргументи	Приклад з літератури чи інших видів мистецтва	Приклад з історії чи власного життя	Висновок

Завдання

На мою думку, книга активно впливає на життя людей. З її допомогою ми пізнаємо світ і себе в ньому, оскільки замислюємося над тим чи іншим питанням.

Іноді, коли почуваєшся самотнім чи пригніченим, візьмеш до рук книгу – і вже маєш поряд друзів, які тебе розраджують. В.Сухомлинський мав рацію, коли писав: «Людина, для якої книжка уже в дитинстві стала такою необхідною, як скрипка для музиканта, як пензель для художника, ніколи не відчує себе обділеною, збіднілою, спустошеною».

Мені пощастило поспілкуватися з багатьма людьми, які завдяки книгам змінили своє життя. У них вони знайшли для себе відповідь на питання: «Як же будувати своє майбутнє?»

Наприклад, мій сусіда, шістнадцятирічний здоровань Андрій, бешкетник і хуліган, з яким не знали що робити ні батьки, ні вчителі, ні міліція, прочитав випадково казку «Котигорошко». Це сталося, коли старша сестра попросила доглядіти її чотирирічного сина. І загорівся Андрій бажанням стати сильним, як той богатир. Записався до секції, кинув палити, бешкетувати. Мати юнака тепер на казку, як на ікону, молиться. Та й сама читати почала...

Про велику любов до читання розповідає М.Стельмах у повісті «Щедрий вечір». Маючи потяг до книги, головний герой твору Михайлик «проковтнув» усі, які були в хаті-читальні, купував їх за насіння в хитрого Юхима. А коли хлопця записали до бібліотеки в Майдані-Трепівському, це стало найщасливішою подією в його житті. Під впливом прочитаного Михайлик ще в школі починає писати п'єси. Якби не та любов до книг, чи став би М.Стельмах письменником?

Завдання учням

2. Якого структурного компонента не вистачає в цьому власному висловленні?

3. Допишіть його (висновок) у таблицю. Прочитайте й доведіть, що ваш висновок відповідає вимогам, не суперечить тезі, аргументам і прикладам.

4. А тепер прослухайте висновок, яким закінчив цей твір автор:

Отже, спираючись на ці незаперечні приклади впливу книг на життя людей, зроблю висновок: читайте, вдумуйтеся в прочитане, наслідуйте кращі риси улюблених героїв - і життя ваше обов'язково зміниться. Звичайно, на краще.

Домашнє завдання

1. Закінчіть три власні висловлення висновками.

2. Сформулюйте тезу, наведіть два-три переконливі аргументи, що найкраще підтвердять Вашу думку. Проілюструйте Ваші міркування посиланнями на приклади з художньої літератури чи інших видів мистецтва (зазначте автора й назву твору, укажіть проблему, порушену митцем, художній образ, через який проблему розкрито, наведіть цитату з твору тощо), історичними фактами або випадками з життя. Не переказуйте змісту художнього твору, не давайте повної характеристики образів. Сформулюйте висновки.

Домашнє завдання

Увага!

Роботу, що не відповідає темі власного висловлення, буде оцінено в 0 балів. Роботу обсягом до 100 слів буде оцінено в 0 балів.

Кому довелося побувати в інших країнах, зробіть висновок про те, що в кожного народу є свої неповторні звичаї і традиції. Навіть у різних куточках України звичаї і традиції мають свої особливості й не схожі на чиїсь інші. Туристам завжди цікаво ці традиції побачити, навіть особисто взяти участь у якихось обрядах.

Та чи треба взагалі берегти народні звичаї і традиції? Чи це культурна спадщина народу, чи